

Tema 7. Cultura integrității academice: modalități de consolidare/subminare

Unități de conținut:

1. Transparența și gradul de responsabilitate al membrilor comunității academice
 2. Fenomenul corupției – concept, prevenire, combatere
 3. Abuz de serviciu și traficul de influență
 4. Conflictul de interese. Favoritism și nepotism.
- Hărțuire (mobbing, cybermobbing, bullying, cyberbullying,). – document separat
5. Consimțământul informat și cercetarea pe subiecți umani
 6. Cercetări efectuate asupra animalelor
 7. Recomandări privind consolidarea culturii integrității academice.

1. Transparența și gradul de responsabilitate al membrilor comunității academice

Textul subliniază importanța principiului transparenței în organizarea și funcționarea universităților. Răspunderea publică impune universităților să fie transparente în luarea deciziilor și în desfășurarea activităților conform legislației. Participarea reprezentanților comunității academice în procesul decizional este considerată esențială pentru asigurarea calității și legitimității deciziilor.

Comunitatea academică trebuie să fie informată constant cu privire la activitățile personalului administrativ, de la evaluarea planurilor de activitate până la adoptarea și implementarea deciziilor. Transparența permite oricui să înțeleagă temeiul deciziilor administrative. Structurile administrative primesc feedback de la entitățile superioare prin evaluarea detaliată a activității lor.

Universitățile au responsabilitatea de a contribui la dezvoltarea societății prin implicarea în viața publică ca specialiști, experți și oameni de știință. Pe lângă formarea profesioniștilor, universitățile oferă societății cunoștințe rezultate din cercetare și informații pentru politici publice. Se subliniază, de asemenea, că, în ciuda lipsei aparente de prioritate socială și politică pentru educație și cercetare, membrii comunității academice au responsabilitatea publică de a trăi conform valorilor și principiilor comunității academice.

Textul evidențiază, de asemenea, că durabilitatea culturii integrității academice depinde de responsabilitatea membrilor comunității academice. Se menționează acțiuni imorale care pot submina integritatea academică, cum ar fi nerespectarea proprietății intelectuale, plagiatul, problemele de etichetă, comunicarea deficitară, relațiile viciate între profesori și studenți, conflictul

2. Fenomenul corupției – concept, prevenire, combatere

Textul subliniază că corupția, ca act antisocial, este frecvent întâlnită și extrem de dăunătoare, afectând interesele colective prin însușirea, deturnarea și folosirea resurselor publice în interes personal, ocuparea unor funcții publice prin relații preferențiale și alte fapte. Conform Convenției Civile și Penale despre Corupție (Strasbourg, 1999), corupția implică acțiuni precum solicitarea, oferirea, darea sau acceptarea unui comision ilicit sau a altui avantaj necuvenit.

Cauzele corupției includ slăbirea autorității statului din cauza ineficienței instituțiilor, degradarea nivelului de trai al populației, lipsa unor valori sociale și lipsa unor reforme la nivel instituțional și legislativ. Consecințele nefaste ale corupției în Republica Moldova sunt resimțite mai ales de societate, aducând beneficii imediate celor corupți și subminând încrederea în autoritățile publice.

Textul sugerează că educarea cetățenilor în spiritul intoleranței față de corupție și implicarea societății civile și a autorităților publice în campanii de sensibilizare anticorupție și educație civică sunt esențiale pentru combaterea acestui fenomen. Se subliniază importanța jurnalismului de investigație și a informării corecte și echidistante despre corupție în formarea opiniei publice. Combaterea corupției ar trebui să fie ghidată de intoleranța față de corupție și transformarea acesteia într-o activitate cu riscuri mari și avantaje mici.

În contextul educației, se propun inițiative precum introducerea tematicilor anticorupție în programele de studii, organizarea de evenimente de conștientizare și crearea unui Cod Etic al Elevilor/Studentilor. Textul evidențiază că diminuarea corupției este posibilă într-o societate a cunoașterii, a responsabilității și a libertății, cu indivizi cu conduită morală ireproșabilă, bazată pe educație și conștiință.

3. Abuz de serviciu și traficul de influență

Abuz de serviciu folosirea intenționată de către o persoană publică a situației de serviciu, în interes material ori în alte interese personale, dacă aceasta a cauzat daune în proporții considerabile intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice.

Trafic de influență: Primirea ori pretinderea de bani sau alte foloase ori acceptarea de promisiuni, de daruri, direct sau indirect, pentru sine ori pentru altul, săvârșită de către o persoană care are influența sau lasă să se creadă că are influența asupra unui funcționar pentru a-l determina să facă ori să nu facă un act ce intră în atribuțiile sale de serviciu.

4. Conflictul de interese. Favoritism și nepotism.

Textul oferă o perspectivă detaliată asupra problemelor precum favoritismul, nepotismul, conflictul de interese și hărțuirea în contextul mediului universitar, evidențiind impactul acestora asupra integrității și demnității umane. Iată câteva puncte cheie și aspecte de discutat:

1. ****Favoritismul și Nepotismul:****
 - Descrie modul în care societatea comunistă a creat o rețea de favoruri și relații care au înlocuit instituțiile politice și regulile raționale.
 - Argumentează importanța normelor și procedurilor echitabile în mediul universitar.
 - Subliniază pericolul ca nepotismul și favoritismul să ducă la ocuparea de poziții de către persoane fără competențe, afectând calitatea educației și cercetării.

2. ****Conflictul de interese:****
 - Explorează conceptul de conflict de interese și impactul acestuia asupra imparțialității și obiectivității în cercetare și evaluare.
 - Subliniază incompatibilitatea între interesele personale și activitățile academice, inclusiv obținerea de granturi sau contracte de cercetare.

3. ****Hărțuirea în mediul universitar:****
 - Evidențiază existența practicilor de hărțuire în școli și universități, subliniind fenomenul de bullying și extinderea acestuia în mediul online (cyberbullying).
 - Identifică consecințele grave ale hărțuirii, atât asupra sănătății fizice, cât și asupra celei psihice.
 - Abordează aspecte specifice ale hărțuirii online, inclusiv anonimul agresorilor și impactul mai puternic asupra victimelor.

4. ****Rezistența în fața hărțuirii online:****
- Subliniază necesitatea conștientizării efectelor negative ale cyberbullying-ului și modurile în care acesta poate afecta victimele.
 - Adaugă idei sau strategii pentru prevenirea și contracararea hărțuirii în mediul online.
 - Atrage atenția asupra rolului martorilor și importanței intervenției pentru stoparea hărțuirii.
5. ****Dreptate și Demnitate în Mediul Universitar:****
- Amintește că mediul universitar ar trebui să fie construit în jurul ideii de respect pentru demnitatea umană, autonomia morală și libertatea de gândire.
 - Argumentează pentru necesitatea respectării demnității umane în toate aspectele vieții universitare și pentru promovarea unui climat de respect reciproc.

5. Consimțământul informat și cercetarea pe subiecți umani

Textul abordează cazul din 1972, în care s-au descoperit practici de cercetare biomedicală și comportamentală etic discutabile. Reacția publicului a fost una puternică de revoltă, evidențiind rasismul și cinismul cercetătorilor care nu i-au informat pe subiecți despre tratament. În 1974, Congresul SUA a înființat o comisie specială pentru protecția subiecților umani în cercetare, iar în 1978, aceasta a publicat „Raportul Belmont” cu privire la principiile etice ale cercetării pe subiecți umani.

Raportul Belmont stabilește trei principii etice fundamentale pentru cercetarea biomedicală:

1. ****Principiul respectului pentru persoane:**** Subiecții umani trebuie tratați ca agenți autonomi, iar persoanelor cu autonomie limitată li se acordă o protecție specială.
2. ****Principiul urmării binelui (beneficence):**** Cercetarea trebuie să evite producerea de vătămări și să maximizeze beneficiile posibile.
3. ****Principiul dreptății:**** Avantajele și costurile trebuie distribuite echitabil între participanții la cercetare.

Raportul stipulează că subiecților li se acordă oportunitatea de a alege participarea la studiu atunci când sunt îndeplinite standardele adecvate ale consimțământului informat. Acest consimțământ informat implică prezentarea informațiilor relevante, asigurarea înțelegerii acestora de către subiect și asigurarea voluntariatului complet al alegerii de a participa.

Se subliniază importanța prezentării informațiilor într-un limbaj și manieră adecvate capacităților de înțelegere ale subiecților. Textul adaugă că participarea în deplină ignoranță este inacceptabilă și că alegerea voluntară presupune condiții de autonomie, fără coerciție sau influențare manipulativă.

Cercetarea științifică nu poate implica persoane care nu sunt capabile să își exprime voința, exceptând cazul obținerii consimțământului de la reprezentantul legal, în interesul pacientului. În absența reglementărilor naționale, instituțiile de cercetare au propriile lor norme și proceduri pentru consimțământul informat, bazate pe recomandările internaționale privind etica cercetării pe subiecți umani.

6. Cercetări efectuate asupra animalelor

Textul discută despre utilizarea animalelor în cercetarea științifică, subliniind contribuția lor la dezvoltarea cunoașterii științifice. Animalele sunt adesea folosite în cercetarea biomedicală pentru teste și observații în medii de laborator, sub anumite restricții etice. Conform Directivei

2010/63 a Uniunii Europene, statele membre trebuie să respecte reguli pentru a asigura bunăstarea animalelor folosite în cercetare.

Proiectele de cercetare care implică animale necesită autorizație de la Autoritatea Națională Sanitară Veterinară și pentru Siguranța Animalelor (ANSVSA). Personalul care lucrează cu animale trebuie să fie format în efectuarea procedurilor, conceperea proiectelor și îngrijirea sau sacrificarea animalelor.

Restricțiile includ numărul de animale, proveniența lor (din laborator sau sălbatice) și protecția legală. Etica cercetării impune respectarea principiilor celor 3R:

1. Înlocuire (replacement): Se referă la înlocuirea animalelor cu alt material, atunci când este științific posibil.

2. Reducere (reduction): Dacă înlocuirea nu este posibilă, se caută să se reducă numărul de animale folosite.

3. Rafinare (refinement): Dacă se utilizează animale, se încearcă să se minimizeze suferința, luând în considerare aspecte precum introducerea de analize statistice mai eficiente.

Cercetătorii trebuie să demonstreze științific necesitatea folosirii animalelor vii și să ia măsuri pentru a minimiza suferința lor. Nu există reguli concrete, dar se încurajează adaptarea metodelor de cercetare conform principiilor celor 3R, iar Comisia de Etică a Cercetării poate oferi comentarii sau sugestii specifice în funcție de nevoi.

7.Recomandări privind consolidarea culturii integrității academice.

Textul subliniază importanța integrității academice în contextul proceselor academice de predare, învățare și cercetare și propune măsuri concrete pentru consolidarea acestei integrități în cadrul universităților. Iată un rezumat al ideilor principale:

1. ****Crearea unui Consiliu al Integrității Academice:****

- Se recomandă formarea unui consiliu format din reprezentanți ai cadrelor didactice, studenților și administrației pentru coordonarea programelor educaționale și a politicilor de integritate academică.

- Rolurile acestui consiliu includ dezvoltarea unui Cod de Integritate Academică, coordonarea serviciilor de consultanță și instruire, facilitarea distribuirii informațiilor și revizuirea regulată a politicilor.

2. ****Mobilizarea cadrelor didactice:****

- Se propune încurajarea cadrelor didactice să comunice clar studenților importanța onestității academice și să adopte diverse abordări individuale pentru promovarea integrității.

- Se sugerează organizarea de forumuri, sesiuni de informare și desemnarea reprezentanților cadrelor didactice în Consiliul Integrității Academice.

3. ****Redactarea clară a declarațiilor și documentelor referitoare la integritatea academică:****

- Recomandă revizuirea politicilor referitoare la cadrelor didactice și clarificarea noțiunilor de încălcare a integrității academice, inclusiv plagiatul.

- Se propune publicarea de broșuri despre integritatea academică pentru distribuție în comunitatea academică și pe site-ul universității.

4. ****Extinderea eforturilor de informare și angrenare a studenților:****

- Se recomandă susținerea și promovarea Codului de Integritate Academică prin organizarea de discuții interactive, instruire și sesiuni de informare pentru studenți.

- Se sugerează organizarea de instruire pentru dobândirea deprinderilor potrivite de raportare și confruntare a colegilor care încalcă principiile integrității academice.

5. ****Informarea personalului administrativ și staff-ului:****

- Se propune organizarea regulată a sesiunilor de educare a personalului administrativ cu privire la politicile de integritate academică și încurajarea acestora să joace un rol activ în promovarea integrității.